

охоплення (глобальні, індивідуальні), строку застосування короткотермінові, середньотермінові, довгострокові, необмежені, невизначені), формою впливу (економічні, адміністративні) та інші [2].

Нетарифні заходи застосовуються державою у випадках:

- різкого погіршення платіжного балансу країни, якщо від'ємне сальдо його перевищує 25% від загальної суми валютних зобов'язань країни;
- як джерело поповнення державного бюджету країни;
- досягнення максимального рівня зовнішньої заборгованості, встановленого урядом країни (понад 50% валового внутрішнього продукту);
- значного порушення рівноваги з певних груп товарів на національному ринку;
- необхідності забезпечення певних пропорцій між імпортною і експортною сировиною у виробництві;
- великої різниці між цінами на національному та світовому ринках;
- необхідності здійснення заходів у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
- порушення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності правових норм даної діяльності, що встановлено законодавством країни;
- укладення міжнародних угод щодо добровільного обмеження експорту чи імпорту.

Як правило, держави використовують даний інструментарій обмеження зовнішньої торгівлі, але при цьому віддають перевагу певній групі інструментів.

Основним напрямком державної політики у сфері нетарифного регулювання ЗЕД має бути узгодження нормативно-правової бази українського законодавства із стітовими нормами. Також країна повинна прагнути до зменшення кількості нетарифних обмежень, що застосовуються в економіці для забезпечення принципу вільної торгівлі на території країни.

Література:

1. Шафранський А. Визначення нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economist.lacruax.com/viznachennya-netarifnix-metodiv-regulyuvannya-mizhnarodno-d1-97-torgivli/>
2. Романенко В.В. Класифікація нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі // В.В. Романенко // Митна справа. – 2012. – № 3. – С. 49 – 56.
3. Гуцул, І. А. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Текст] / І. А. Гуцул // Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк, О. В. Бречко ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 77-100.

Наталія Грицюк

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Герчаківський С.Д.

МИТНА ЗЛОЧИННІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ

Митна злочинність – відносно нове поняття у фінансовій, правовій науці України. Більш того, воно й досі не зустрічається в термінології та законодавчих актах нашої держави. Але завдяки ретельному аналізу стану, тенденцій та динаміки злочинів, що були скоєні в специфічній сфері державної діяльності — митній справі, повинно було об'єктивно виникнути як наукове поняття, а й згодом знайти своє місце й у законодавстві та практиці його застосування. З одного боку, це обумовлюється зростанням частки цього виду злочинів у структурі злочинних діянь, що скоюються в Україні (та в інших країнах), а також особливістю кримінальної, криміногенної та криміналістичної характеристик цих видів злочинів. Крім того, не слід забувати про стабільне існування цих злочинів протягом багатьох епох, незважаючи на те, що їх характеристика постійно змінювалася зі зміною їх суспільної оцінки. Довгий час сукупність дій, що порушували моральні, етичні та інші аналогічні погляди щодо дотримання порядку зовнішньої торгівлі між державами, племенами та іншими видами об'єднань людей, у

тому числі, в порядку «мовчазної торгівлі», що існувала в історії первісного людського суспільства, знаходили відповідну негативну оцінку з боку суспільства.

Відзначимо, що людині органічно притаманна схильність до всього незвичного і навіть патологічного вираженням якого є злочин. Злочинність же є найважливішою складною частиною загальнолюдської культури, яка за своєю значимістю і місцем в ній переважає такі її визнані та «викликаючи законну гордість всього прогресивного людства» сфери, як мистецтво, наука, релігія, також одночасно виступаючи «донором» політичної та економічної сфер, або навіть більше - виступаючи їх материнською основою, усунення якої тягне за собою й усунення політичної та економічної сфер. Е.А. Поздняков бере на себе сміливість сказати, що «...злочинність є одночасно і наука, і мистецтво, і ідеологія, і релігія, і політика, і економіка, і спорт, оскільки вона органічно включає в себе елементи всіх цих достойних сфер людської діяльності. Але вона є і дещо більшим, оскільки пронизує собою всі згадані сфери зверху до низу, і без неї не може існувати жодна з них». Отже, злочинності притаманний невід'ємний та органічний зв'язок зі всіма сферами життя людини.

Митні злочини - це особлива та специфічна група злочинів, тому відносно них кримінальна політика нашої держави вимушена знайти також специфічні, адекватні цим злочинам заходи (засоби, методи) їх протидії. При цьому кримінальна політика повинна враховувати два фактори: по-перше, специфічність криміналістичної характеристики злочинів, в тій чи іншій мірі пов'язаних з порушенням порядку переміщення товарів (предметів) через митний кордон України; по-друге, стійку тенденцію розвитку - це стрімке переростання митних злочинів з національних у транснаціональні.

Сучасна структура суспільно-шкідливих діянь в галузі державної митної справи свідчить про те, що порушення митних правил є одним з найбільш чисельних проявів девіантної поведінки суб'єктів ЗЕД - митних правопорушень. Порушення митних правил за своєю юридичною природою належать до адміністративних проступків, проте характеризуються наявністю як спільних ознак, так і деяких відмінностей з останніми. До спільних ознак таких діянь належить: протиправність, винність, адміністративна караність та антигромадська спрямованість.

При цьому порушення митних правил посідають самостійне місце у структурі адміністративних проступків, оскільки, по-перше, регламентуються окремим кодифікованим законодавчим актом – Митним кодексом України, по-друге, родовим об'єктом посягання виступає специфічний об'єкт зазіхань - суспільні відносини, що виникають в галузі державної митної справи, по-третє - порядок притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил регламентується лише Митним кодексом України.

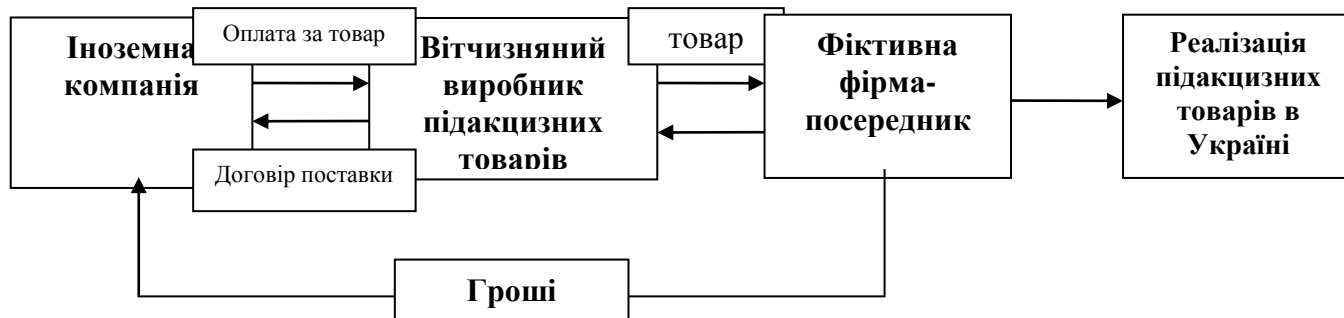
Найбільш поширеними правопорушеннями підтверджує практика митного адміністрування в Україні, є: приховування валютної виручки при експортно-імпорتنих операціях за межами країни; надання фальшивої інформації про виникнення права на експортне відшкодування податку на додану вартість; приховування імпорту у вигляді транзиту через митну територію України; оформлення фіктивних документів про участь у діяльності іноземних інвесторів; ввезення товару, обходячи митні пости та пункти пропуску; ввезення товару з заниженням його кількості у супроводжуючих документах; псевдотранзит товару і фактична реалізація його на митній території України; ввезення готової продукції у виді комплектуючих виробів; відображення в деклараціях неправдивої інформації щодо характеристики ввезених товарів (наприклад, коду товару, країни походження, митної вартості товару); ввезення готової продукції під виглядом давальницької сировини.

Розглядаючи названі способи, зауважимо, що ухилення від сплати податків шляхом приховування валютної виручки за кордоном при експортно-імпорتنих операціях частіше всього здійснюються за допомогою заниження фактурної та митної вартості товарів. Це дозволяє знижувати суми, які підлягають оподаткуванню, при сплаті, відповідно, вивізного чи ввізного мита, акцизу, ПДВ. Цей спосіб зловживання поєднується з псевдодемпінгом.

Сутність ухилення від сплати податків шляхом представлення фальшивої інформації для повернення із бюджету ПДВ полягає в тому, що суб'єкти підприємницької діяльності з ціллю

отримання грошових коштів з бюджету надають фіктивні документи про проведення господарських операцій і виникнення права на відшкодування податку на додану вартість з бюджету.

О. Воронкова наводить схему здійснення зовнішньоекономічної діяльності під прикриттям псевдоекспорту та псевдоімпорту. Платник ПДВ (декларант) ухиляється від сплати податку під час подання митної декларації на товари чи послуги, фактичні поставки яких не відбуваються. Тоді сума нарахованого ПДВ у складі договірної ціни перераховується на лорорахунок, оминаючи бюджет. Загрозливих масштабів набуває заниження та скорочення ввізного мита через незаконне користування пільгами за допомогою фальсифікації митних документів: зміни назви, коду товару; заниження митної вартості; зміни якості, сорту товару тощо.

Рис.1. Одна із схем ухилення від сплати митних платежів при здійсненні ЗЕД

Ухилення від сплати податків шляхом приховування імпорту у вигляді транзиту через митну територію полягає у наступному. Товар відправляється за адресою підприємства-резидента його ж транспортом і ввозиться на територію України контрабандним шляхом. Як правило, для цього використовується автомобільний транспорт. Для приховування факту незаконного ввозу товару може складатися пакет фіктивних документів про перевіз товару по території України. Одним із різновидів таких правопорушень є так званий "перерваний транзит". Товар документально транспортується через територію України на адресу підприємства-нерезидента, розташованого за межами митної території України. Фактично товар розвантажується на території України і реалізується без сплати відповідних митних платежів. Для виявлення таких порушень фіскальні органи мають можливість перевірити дійсність вивозу таких вантажів через митний кордон України. Система контролю дозволяє це зробити, але відповідні органи не завжди роблять таку перевірку з різних причин, в тому числі з мотивів отримання неправомірної вигоди.

Література:

1. Додін Є. В. Митна злочинність: поняття та структура // Митна справа. - №3. – 2010. – с. 17-29.
2. Бачинин В.А. Философия права и преступления. - Харьков: Фолио, 1999. - 607 с.

Тетяна Гудзь

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., старший викладач Гуцул І. А.

ПОДАТКОВІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В умовах ринкових відносин пільги виступають необхідною передумовою для активного використання всіх податкових інструментів з метою економічного і правового регулювання соціальних процесів стимулювання розвитку виробництва. Пільги повинні мати постійний, сталий характер і не бути амністією для платників податків. Найголовнішим завданням податкових пільг є рівність у сфері оподаткування, виходячи з матеріального становища суб'єкта оподаткування.